

Makohon V. Systema derzhavnogo finansovogo reguljuvannja rozvytku ljuds'kogo kapitalu. *Zovnishnja torgivlja: ekonomika, finansy, pravo*. 2022. № 4. S. 60-68. Serija. Ekonomichni nauky. [https://doi.org/10.31617/3.2022\(123\)05](https://doi.org/10.31617/3.2022(123)05)

УДК 336.13:331.522.4

МАКОГОН Валентина,

д. е. н., старший науковий співробітник,
професор кафедри фінансів
Державного торговельно-економічного
університету

вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна
ORCID: 0000-0002-2331-8455
makvkn-teu@gmail.com

DOI: 10.31617/3.2022(123)05

МАКОНОН Valentyna,

Doctor of Science (Economics),
Senior researcher,
Professor at the Department of Finance
State University of Trade and Economics

19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine
ORCID: 0000-0002-2331-8455
makvkn-teu@gmail.com

СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ

Вступ. На сьогодні вагомим для суспільного розвитку є завдання належного фінансового забезпечення розвитку людського капіталу. Успіх виконання цього завдання безпосередньо залежить від якості системи державного фінансового регулювання розвитку людського капіталу з урахуванням економічних трансформацій.

Проблема. Наразі активізувались питання пошуку альтернативних джерел зміцнення людського капіталу, оптимізації структури фінансового забезпечення його розвитку.

Метою статті є розкриття основних засад державного фінансового регулювання розвитку людського капіталу та обґрунтування його стратегічних завдань в умовах економічних трансформацій.

Методи. У дослідженні застосовано системний метод, порівняльний аналіз, наукове абстрагування, аналіз і синтез.

Результати. Визначено роль державного фінансового регулювання розвитку людського капіталу в умовах економічних трансформацій. Розкрито особливості інструментарію державного фінансового регулювання розвитку людського капіталу. Здійснено аналіз та оцінку видатків зведеного бюджету на освіту та охорону здоров'я. Розвинуто підходи щодо застосування фінансово-бюджетного інструментарію у сфері освіти та охорони здоров'я. Обґрунтовано напрями удосконалення державного фінансового регулювання розвитку людського капіталу в умовах економічних трансформацій.

Висновки. Прийняття раціональних управлінських рішень щодо зміни структури державних фінансових ресурсів, спрямованих на розвиток людського капіталу має базуватись не лише на оцінці тенденцій та динаміці їхнього використання, а й за ступенем їх обґрунтованості, враховуючи важливість забезпечення адаптивності фінансово-бюджетної політики до суспільних процесів.

SYSTEM OF STATE FINANCIAL REGULATION OF HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT

Introduction. At this stage of social development, the task of proper financial support for human capital development has become important. The success of this task directly depends on the quality of the system of state financial regulation of human capital development, taking into account economic dynamics.

Problem. Accordingly, the issues of finding alternative sources of strengthening human capital and optimizing the structure of financial support for its development have been intensified.

The aim of the article is revealing the basic principles of public financial development of its human capital and substantiation of strategic objectives in the conditions of economic transformations.

Methods. The research methodically used the system method, the method of comparative analysis, scientific abstraction, methods of analysis and synthesis.

Results. The role of state financial regulation of human capital development in the conditions of economic transformations is determined. The peculiarities of the tools of state financial regulation of human capital development are revealed. An analysis and assessment of the consolidated budget expenditures on education and health care has been carried out. Approaches to the use of financial and budgetary tools in the field of education and health care have been developed. The directions of improvement of the state financial regulation of human capital development in the conditions of economic transformations are substantiated.

Conclusions. Making rational management decisions to change the structure of public financial resources aimed at human capital development should be based not only on assessing trends and dynamics of their use, but also on the degree of their validity, given the importance of fiscal policy adaptability to social processes.

© Макогон В., 2022

Автор не отримував прямого фінансування для цього дослідження.

Ключові слова: державне фінансове регулювання, людський капітал, фінансово-бюджетна політика, бюджет, видатки на освіту, видатки на охорону здоров'я.

Keywords: public financial regulation, human capital, fiscal policy, budget, education expenditures, health expenditures.

JEL Classification: G28, H50, I18, I28.

Конфлікт інтересів: Автор заявляє, що він не має фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не має відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що автор працює в установі, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів та редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

Вступ. На сучасному етапі суспільного розвитку важливим постало завдання належного фінансового забезпечення розвитку людського капіталу (ЛК). Успіх виконання цього завдання безпосередньо залежить від якості системи державного фінансового регулювання розвитку людського капіталу (ДФРРЛК) з урахуванням економічних трансформацій. З огляду на соціально-економічні чинники вагомими напрямками системи ДФРРЛК є зменшення асиметрії та дисбалансів у його розвитку. Якісний рівень фінансового забезпечення розвитку ЛК є фундаментальною основою диверсифікації суспільного розвитку. Інструментарій ДФРРЛК розглядався ще у працях У. Петті, А. Сміта, Д. Рікардо [1].

Проблема. Наразі активізувались питання пошуку альтернативних джерел зміцнення людського капіталу, оптимізації структури фінансового забезпечення його розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання державного фінансового регулювання розвитку людського капіталу вивчають досить багато вітчизняних і закордонних учених. Причинно-наслідкові зв'язки між інструментарієм ДФРРЛК та економічною стійкістю розкрито у працях Е. Ебботта, Ф. Джонса [2]. У дослідженні М. Боббаа, Л. Флаббіба, С. Левіка, М. Техадада «Пошук ринку праці, неформальність і накопичення людського капіталу на робочому місці» визначено, що ЛК впливає на довгострокове зростання продуктивності праці, підвищення рівня ДФРРЛК допомагає пом'якшити наслідки виснаження природних ресурсів [3]. І. Чугунов і Л. Козарезенко зауважують «про необхідність реалізації фінансової політики країни в напрямі створення сприятливих умов для підвищення якісного рівня людського капіталу. При цьому інструментарій ДФРРЛК повинен бути адаптований до екзогенних та ендогенних економічних чинників» [4; 5]. Водночас на тлі повномасштабної агресії росії проти України зростає потреба у державній фінансовій підтримці розвитку ЛК. Вагомим завданням наразі є розробка нових підходів щодо інструментарію фінансового регулювання розвитку людського капіталу, що сприятиме стабілізації соціально-економічних процесів.

Метою статті є розкриття основних засад державного фінансового регулювання розвитку людського капіталу та обґрунтування його стратегічних завдань в умовах економічних трансформацій.

Методи. У дослідженні використано системний метод для розкриття ролі ДФРРЛК в умовах економічних трансформацій. Порівняльний аналіз застосовано у ході дослідження інструментарію ДФРРЛК. Завдяки логічному підходу та науковому абстрагуванню розглянуто стратегічні завдання ДФРРЛК в умовах економічних трансформацій. Шляхом аналізу та синтезу здійснено оцінку рівня фінансового забезпечення розвитку ЛК.

Результати дослідження. Для суспільства посилення фінансової підтримки розвитку ЛК виражається у підвищенні рівня та якості життя. На сьогоднішньому етапі суспільного розвитку посилились процеси депопуляції, зумовлені зниженням рівня народжуваності та прискореного старіння населення, через обмеженість державних фінансових ресурсів і необхідність їхньої оптимізації в умовах зниження економічної активності актуалізувались питання підвищення рівня фінансового забезпечення розвитку ЛК. За визначенням Світового банку, «людський капітал – це знання, навички та здоров'я, які люди накопичують протягом свого життя, що дозволяє їм реалізувати свій потенціал у процесі розвитку суспільства» [6]. Водночас у країнах з трансформаційною економікою індекс людського розвитку, реальний ВВП на душу населення нижчий за середній для розвинутих країн. Зокрема в Україні індекс людського розвитку у 2020 р. становив 0.799, тоді як у країнах ЄС він коливається від 0.816 до 0.955 (табл. 1) [7; 8].

Волатильність динаміки економічних показників і рівень суспільного розвитку на цьому етапі обумовлюють важливість підвищення дієвості державного фінансового регулювання розвитку людського капіталу, забезпечення належного рівня фінансування освіти та охорони здоров'я. Система ДФРРЛК має формувати належні умови для забезпечення доступності якісних послуг у сфері освіти та охорони здоров'я. Відповідний ступінь розвитку інституційної складової системи ДФРРЛК є необхідною передумовою для суспільного прогресу.

Наразі у країнах спостерігається зростання диверсифікації джерел фінансування програм розвитку людського капіталу, зокрема у сферах освіти та охорони здоров'я, значна увага приділяється створенню умов для розвитку накопичувального рівня пенсій. Фінансування програм розвитку ЛК переважно здійснюється коштом державного бюджету та державних цільових фондів соціального страхування зі зміною структури їхньої видаткової частини.

**Індекс людського розвитку та реальний ВВП
на душу населення у країнах ЄС та в Україні**

Країна	Індекс людського розвитку			Реальний ВВП на душу населення, євро		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Україна	0.751	0.750	0.799	2619	3267	3262
Болгарія	0.813	0.816	0.816	6 330	6 630	6 380
Румунія	0.811	0.816	0.828	8 700	9 120	8 820
Хорватія	0.831	0.837	0.851	12 200	12 700	11 730
Угорщина	0.838	0.845	0.854	12 690	13 270	12 710
Словаччина	0.855	0.857	0.860	15 510	15 890	15 180
Португалія	0.847	0.850	0.864	18 190	18 670	17 070
Латвія	0.847	0.854	0.866	12 140	12 530	12 130
Польща	0.865	0.872	0.880	12 420	13 020	12 750
Литва	0.858	0.869	0.882	13 400	14 050	14 030
Кіпр	0.869	0.873	0.887	24 430	25 370	23 840
Греція	0.870	0.872	0.888	17 430	17 760	16 180
Естонія	0.871	0.882	0.892	14 970	15 510	15 010
Італія	0.891	0.883	0.892	27 030	27 230	24 900
Мальта	0.878	0.885	0.895	22 260	22 670	20 330
Чехія	0.888	0.891	0.90	17 990	18 460	17 340
Франція	0.901	0.891	0.901	32 820	33 320	30 610
Іспанія	0.891	0.893	0.904	24 880	25 200	22 350
Люксембург	0.904	0.909	0.916	84 040	85 030	82 250
Словенія	0.896	0.902	0.917	20 240	20 720	19 720
Австрія	0.908	0.914	0.922	37 720	38 110	35 390
Бельгія	0.916	0.919	0.931	35 530	36 080	33 870
Фінляндія	0.920	0.925	0.938	36 740	37 150	36 240
Данія	0.929	0.930	0.940	48 450	49 270	48 150
Нідерланди	0.931	0.933	0.944	41 450	41 980	40 160
Швеція	0.933	0.937	0.945	43 760	44 180	42 910
Німеччина	0.936	0.939	0.947	35 690	35 980	34 310
Ірландія	0.938	0.842	0.955	58 100	60 130	62 980

Джерело: складено автором за [7; 8].

Водночас реагування на екзогенні та ендогенні виклики у країнах з трансформаційною економікою потребує додаткових державних фінансових ресурсів, ефективнішого управління системою державних фінансів, реалізації виваженої фінансово-бюджетної політики та підвищення ефективності видатків на освіту та охорону здоров'я. У країнах з трансформаційною економікою відсутня цілісна система, недостатня інституційна підзвітність ДФРРЛК, а також неналежний якісний рівень бюджетного планування видатків на освіту та охорону здоров'я, що зумовлює неефективність їхнього використання. До того ж забезпечення надання якісної освіти, послуг у сфері охорони здоров'я потребує належного рівня державного фінансування.

В Україні середня частка видатків зведеного бюджету на освіту у ВВП за 2005–2021 рр. становила 6.35 %, зокрема за 2005–2009 рр. – 6.43 %, 2010–2014 рр. – 6.97 %, 2015–2019 рр. – 5.81 %,

2020–2021 рр. – 5.86 %; частка видатків зведеного бюджету на охорону здоров'я у ВВП за 2005–2021 рр. була на рівні 3.69 % (за 2005–2009 рр. – 3.68 %, 2010–2014 рр. – 3.98 %, 2015–2019 рр. – 3.34 %, 2020–2021 рр. – 3.95 %) (табл. 2) [7].

Таблиця 2

Частка видатків Зведеного бюджету України у ВВП, %

Рік	Стаття видатків				Усього
	охорона здоров'я	духовний та фізичний розвиток	освіта	соціальний захист та соціальне забезпечення	
2005	3.51	0.77	6.07	9.08	31.04
2006	3.62	0.79	6.21	7.63	31.06
2007	3.7	0.79	6.16	6.74	30.31
2008	3.54	0.83	6.42	7.84	31.49
2009	4.01	0.91	7.31	8.64	32.76
2010	4.13	1.06	7.37	9.67	33.84
2011	3.76	0.83	6.63	8.11	31.25
2012	4.15	0.96	7.20	8.88	34.01
2013	4.23	0.94	7.25	9.98	33.26
2014	3.65	0.89	6.39	8.81	33.28
2015	3.59	0.82	5.77	8.91	34.34
2016	3.17	0.71	5.43	10.8	35.12
2017	3.43	0.81	5.96	9.58	35.53
2018	3.26	0.81	5.90	8.69	35.17
2019	3.23	0.79	6.01	8.10	34.63
2020	4.16	0.75	5.98	8.21	37.92
2021	3.73	0.79	5.73	6.73	33.87
2022*	5.35	0.90	8.15	12.55	52.18

* Дані наведено за I квартал

Джерело: складено за [7].

Як видно з *табл. 2*, протягом досліджуваного періоду співвідношення видатків зведеного бюджету на освіту та охорону здоров'я до ВВП є неоднорідним. Вагома частка видатків на освіту та охорону здоров'я у ВВП за I квартал 2022 р. зумовлена різким падінням економіки України, а не збільшенням рівня видатків.

Отже, попри вплив негативних факторів на систему державних фінансів, фінансуванню освіти та охорони здоров'я протягом останніх років приділялась досить важлива увага. Проте ці показники наразі не відповідають європейському рівню та встановленим стандартам. Зокрема частка видатків зведеного бюджету на освіту у ВВП ще не досягнула показника у 7 %, який визначений у Законі України «Про освіту».

Згідно з Законом «Про Державний бюджет України на 2022 рік» передбачено 192.5 млрд грн видатків на охорону здоров'я та 153.7 млрд грн видатків на освіту [9]. Водночас виклики воєнного стану кардинально вплинули на стійкість системи державних фінансів, зміну обсягу та структури видаткової частини бюджету. Погіршилися можливості збільшити чи принаймні підтримати поточний рівень державного фінансування розвитку ЛК.

У квітні 2022 р. прийнято Постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання використання коштів з рахунка для задоволення потреб охорони здоров'я». Відповідно до цієї Постанови визначено: «кошти першочергово спрямовуються на медичне забезпечення для регіонів, де ведуться бойові дії, та закладів охорони здоров'я, що залучені до надання медичної допомоги постраждалим та пораненим внаслідок бойових дій, відновлення роботи державних і комунальних закладів охорони здоров'я, що постраждали внаслідок бойових дій; одержувачами коштів, зокрема є військові адміністрації, виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах рад, державні та комунальні заклади охорони здоров'я; розподіл коштів здійснюється комісією, утвореною МОЗ» [10].

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2022 р. № 401 «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» передбачено зниження рівня фінансування: Міністерства освіти і науки України – 3.9 млрд грн; Міністерства охорони здоров'я України – 588.7 млн грн (табл. 3) [11].

Таблиця 3

Секвестр видатків загального фонду Державного бюджету України на 2022 р. по статтях МОН України та МОЗ України

Стаття видатків*	Обсяг зменшення, млн грн
Міністерство освіти і науки України	3916.4
Здійснення зовнішнього оцінювання та моніторинг якості освіти Українським центром оцінювання якості освіти та його регіональними підрозділами	207.9
Підготовка кадрів закладами фахової передвищої освіти	503.7
Виплата академічних стипендій студентам (курсантам), аспірантам, докторантам закладів фахової передвищої та вищої освіти	514.5
Підготовка кадрів закладами вищої освіти та забезпечення діяльності їхніх баз практики	2107.2
За іншими кодами програмної класифікації видатків та кредитування Державного бюджету: 2201010, 2201020, 2201030, 2201040, 2201070, 2201080, 2201100, 2201120, 2201130, 2201170, 2201250, 2201260, 2201280, 2201300, 2201310, 2201380, 2201390, 2201410, 2203010, 2203020, 2207010	583.1
Міністерство освіти і науки України (загальнодержавні видатки та кредитування)	10 854.8
Освітня субвенція з Державного бюджету місцевим бюджетам	10 804.4
Субвенція з Державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	50.4

Стаття видатків*	Обсяг зменшення, млн грн
Міністерство охорони здоров'я України	588.7
Підготовка й підвищення кваліфікації кадрів у сфері охорони здоров'я, підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів закладами фахової передвищої та вищої освіти	209.6
Створення біокластеру «Біологічна безпека та розвиток біотехнологічних технологій»	250.0
За іншими кодами програмної класифікації видатків та кредитування Державного бюджету: 2301010, 2301020, 2301090, 2301160, 2301410, 2307010, 2308010	129.1

* Найменування згідно з відомчою та програмною класифікаціями видатків і кредитування Державного бюджету

Джерело: складено автором за [11].

Наразі у сфері охорони здоров'я проводяться всі можливі заходи з метою забезпечення безперебійного фінансування медичних закладів. За I квартал 2022 р. на 100 % профінансовані видатки: за програмою медичних гарантій на оплату медичних послуг – 36.8 млрд грн; на заробітну плату працівників загальнодержавних закладів охорони здоров'я – 2.3 млрд грн; субвенції на здійснення підтримки окремих закладів і заходів у системі охорони здоров'я – 915.4 млн грн.

Водночас проблема державного фінансування розвитку ЛК полягає не лише у спроможності органів державної влади мобілізувати ресурси, а й у підвищенні якості відповідних фінансово-бюджетних інструментів. Важливим завданням залишається підвищення ефективності використання державних фінансових ресурсів, спрямованих на розвиток людського капіталу.

Система ДФРРЛК має базуватись на принципах системності, ефективності та результативності з урахуванням впливу екзогенних та ендогенних факторів на систему державних фінансів. Важливим є забезпечення адаптивності системи ДФРРЛК до суспільно-політичних і соціально-економічних процесів. За оцінки дієвості цієї системи, зокрема в частині видатків на освіту та охорону здоров'я, вагому увагу доцільно приділяти зіставленню планованого та досягнутого соціального ефекту.

З метою підвищення ефективності системи ДФРРЛК важливою є синергія між її інституційними компонентами, підвищення рівня координації між органами державного управління, державним та недержавним секторами економіки. Стратегічними завданнями фінансово-бюджетної політики є підвищення рівня результативності видатків на освіту та охорону здоров'я в контексті посилення децентралізаційних процесів.

Висновки. Рівень фінансової підтримки розвитку людського капіталу є важливим інструментом впливу на соціально-економічні процеси як в країнах з розвинутою економікою, так і в країнах

з трансформаційною економікою. На сьогодні у країнах зростає диверсифікація джерел фінансування програм розвитку ЛК. Вагомим завданням є зміна архітектури державних витрат та їх оптимізація. Доцільним є підвищення ефективності використання державних фінансових ресурсів, спрямованих на розвиток людського капіталу, зокрема в частині видатків на освіту та охорону здоров'я. Прийняття раціональних управлінських рішень щодо зміни структури державних фінансових ресурсів, спрямованих на розвиток ЛК, має базуватись не лише на оцінці тенденцій та динаміки їх використання, а й за ступенем їх обґрунтованості, враховуючи важливість забезпечення адаптивності фінансово-бюджетної політики до суспільних процесів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Петти У., Смит А, Рікардо Д. Антологія економічної класики. *Економ-Ключ*, 1993. 476 с.
2. Abbott A., Jones P. Government response to increased demand for public services: The cyclicity of government health expenditures in the OECD. *European Journal of Political Economy*, 2021. 68. 101-988. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0176268020301361#!>
3. Bobba M., Flabbi L., Levy S., Tejada M. Labor market search, informality, and on-the-job human capital accumulation. *Journal of Econometrics*. 2020. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jeconom.2019.05.026>.
4. Чугунов І. Я., Козарезенко Л. В. Державне фінансове регулювання розвитку людського потенціалу. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2017. № 3. С. 116–132. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2017_3_11
5. Чугунов І. Я. Бюджетна стратегія суспільного розвитку: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 532 с.
6. Офіційний сайт Світового банку. URL: <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.
7. Індекс людського розвитку. URL: <https://nonews.co/directory/lists/countries/index-human>.
8. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>.
9. Закон України «Про державний бюджет України на 2022 рік» від 2.12.2021 № 1928-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text>.
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання використання коштів з рахунка для задоволення потреб охорони здоров'я» від 26 квітня 2022 р. № 491. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/491-2022-%D0%BF#Text>.
11. Постанова Кабінету Міністрів України «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» від 01.04.2022 р. № 401. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/245-2022-%D0%BF#Text>.

REFERENCES

1. Petty, U., Smyt, A., & Rikardo, D. (1993). *Antologija jekonomicheskoy klassiki* [Anthology of economic classics]. *Jekonov-Kljuch* [in Russian].
2. Abbott, A., & Jones, P. (2021). Government response to increased demand for public services: The cyclicity of government health expenditures in the OECD. *European Journal of Political Economy*, 68, 101-988. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0176268020301361#!> [in English].

3. Bobba, M., Flabbi, L., Levy, S., & Tejada, M. (2020) Labor market search, informality, and on-the-job human capital accumulation. *Journal of Econometrics*. <https://doi.org/10.1016/j.jeconom.2019.05.026> [in English].
4. Chugunov, I. Ja., & Kozarezenko, L. V. (2017). Derzhavne finansove reguljuvannja rozvytku ljuds'kogo potencialu [State financial regulation of human potential development] *Visnyk Kyi'vs'kogo nacional'nogo torgovel'no-ekonomichnogo universytetu – Herald of the Kyiv National University of Trade and Economics*, 3, 116-132. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknteu_2017_3_11 [in Ukrainian].
5. Chugunov, I. Ja. (2021). Bjudzhetna strategija suspil'nogo rozvytku: monografija [Budget strategy of social development: monograph]. Kyiv: KNUTE [in Ukrainian].
6. *Oficijnyj sayt Svitovogo banku [The official website of the World Bank]*. <https://www.worldbank.org/uk/country>. [in Ukrainian].
7. *Indeks ljuds'kogo rozvytku [Human Development Index]*. <https://nonews.co/directory/lists/countries/index-human> [in Ukrainian].
8. *Oficijnyj sayt Ministerstva finansiv Ukrai'ny [Official website of the Ministry of Finance of Ukraine]*. <https://www.mof.gov.ua/uk> [in Ukrainian].
9. Zakon Ukrai'ny «Pro derzhavnyj bjudzhet Ukrai'ny na 2022 rik» vid 2.12.2021 № 1928-IX. [Law of Ukraine «On the State Budget of Ukraine for 2022» dated December 2, 2021 № 1928-IX]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> [in Ukrainian].
10. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny «Dejaki pytannja vykorystannja koshtiv z rahunka dlja zadovolennja potreb ohorony zdorov'ja» vid 26 kvitnja 2022 r. № 491. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «Some issues of using funds from the account to meet health care needs» dated April 26, 2022 № 491]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/491-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].
11. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny «Pro sprjamuvannja koshtiv do rezervnogo fondu derzhavnogo bjudzhetu» vid 01.04.2022 r. № 401 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the allocation of funds to the reserve fund of the state budget» dated April 1, 2022 № 401]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/245-2022-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

Надійшла до редакції: 20.07.2022.

Прийнято до друку 11.08.2022.

Публікація онлайн 03.09.2022.